

טבת תשפ"א
2020/דצמבר/20

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
אגף הפרחים והנדסת הצומח, תחום פרחים

ענף הפרחים במחוז גליל-גולן
דו"ח לשנת תשפ"א – 2020

יחיאל שטיינמץ, מדריך פרחים מחוזי

ענף הפרחים במחוז גליל-גולן כולל בעיקר גידול אדמונית וספארי סנסט, אך קיימים גידולים נוספים, כמו רוסקוס, הדסים, שושן וכן גידולים דורשי קור, כגון לילך והורטנזיה.

הדרכה – המדריך המחוזי הוא אנוכי, יחיאל שטיינמץ. במסגרת ההדרכה הארצית נעזרים המגדלים בכל מדריכי אגף הפרחים. הערה: מאז נבחרתי למנהל אגף הפרחים, ביכולתי להקצות רק יומיים בשבוע להדרכה פיזית במחוז גליל-גולן ובמחוז העמקים, וירידה זו בהדרכה בהחלט מורגשת בשטח. עם זאת, יש לציין כי ההדרכה ה'מלמדת', שלה זכו המגדלים במשך השנים, לצד הידע והעדכוני המועברים בכתב, כמובן בשילוב רמתם המקצועית הגבוהה של מגדלי האזור – כל אלה תורמים לכך שהמגדלים 'מסתדרים יפה' בינתיים (בדגש על ה'בינתיים'). קיימות הנחיות גידול לכל הפרחים הראשיים באזור, והן נשלחות למגדלים ואף מפורסמות באתר שה"מ. בנוסף, ניתן להסתייע בתחשיבי הגידול הנגישים לכל דורש. הנחיות עתיות מפורסמות בתפוצה נפרדת לכל קבוצת מגדלים, ומידע והנחיות נוספות ניתן למצוא בעלון ענף הפרחים. אחת לשנה נערך כנס של מגדלי אדמונית, ומרבית המגדלים מהאזור מקפידים להשתתף בו. אחת לשנה נערך גם סיור בתחנת הניסיונות באבני איתן בשיתוף המו"פ.

הפצת הידע המקצועי נעשית לרוב בדוא"ל, בוואטסאפ ובאתר שה"מ. מגדלים שאינם שולטים באימייל, מקבלים את המידע בדיוור ישיר בדואר ישראל.

המחקר בפרחים באזור נעשה על ידי מו"פ צפון ומתרכז ברובו בתחנת הניסיונות באבני איתן. המחקר מתמקד באדמונית וגם בהורטנזיה, בפיתוח זני שושן ומחקרים נוספים. את המחקרים במו"פ מוביל מנשה כהן. המחקר המרכזי הנערך בשנים האחרונות הוא 'פיתוח מודל לצינון חימום קרקע באדמונית'. שני מחקרים נעשו בשנתיים האחרונות בשיתוף שה"מ: 1. פיתוח פרוטוקול לגידול הורטנזיה; 2. ניסוי להדברת עשבים באדמונית. באזור נעשים גם ניסויים במסגרת שה"מ: 1. מבחן זני אדמונית; 2. פרויקט ליבוא זני פרוטאות מחו"ל; 3. ניסוי הדברת עשבים באדמונית (שהיה ניסוי מקדים לזה המתבצע כעת במו"פ).

הפרחים העיקריים באזור

אדמונית – גידול האדמונית פותח בגולן והוא נפוץ היום בחלקים נוספים בארץ. באזור גליל-גולן יש כמה צורות גידול לאדמונית: באזור מעלה יוסף, שומרה ואבן מנחם מגדלים בשיטת השינוע; ברמת הגולן מגדלים בשטח פתוח ובמנהרות עבירות; ביסוד המעלה - בשינוע במתכונת 'שינוע בנגב'.

ספארי סנסט – היה הגידול העיקרי באזור בשנים 1990 עד 2010. היקף הגידול הגיע לכ-1,500 דונם. הגידול 'נפל' בגלל עודף היצע וירידה במחירים. כיום ישנם ארבעה מגדלים של ספארי סנסט בשטח של כ- 60 דונם.

הדסים – גידול הדסים לארבעת המינים נכלל בתחום הפרחים בשה"מ. גידול הדסים הוא ענף חקלאי לכל דבר ועניין. לאחרונה חיברנו הנחיות גידול, המפורסמות באתר שה"מ. קיים גם תחשיב גידול, ומעת לעת מפורסמות המלצות לעונה, המופצות למגדלי ההדסים. מגדלי ההדסים זכאים לעובדים זרים. במחוז קיימים מגדלי הדסים רבים, המרוכזים בעיקר במושב נוב.

אפשרויות לפיתוח ולהרחבת הענף

בכל הקשור לתוכניות הרחבה ופיתוח בחקלאות, אנו עוסקים בשנים האחרונות די הרבה בגידולי נישה ובנישות שיווקיות, בנוסף, כמובן, לחיפוש המתמיד אחר 'הגידול הבא'. גידולי נישה ונישות בכלל מתאימים לעתים לקבוצה גדולה של מגדלים, אך לעתים רק למגדל בודד.

מגוון גידולים – באופן מסורתי הכיוון היה ועדיין גידולים דורשי קור, כגון לילך, הורטנזיות, שושן להפריחה בתקופת הקיץ ועוד. בנוסף, ניתן לגדל מגוון פרחים, המתאימים בכל אזורי הארץ, אף שאין בהם יתרון לגידול בהר, בהסתמך על השוק המקומי לפרחים בישראל.

גידול פרחים אוהבי קור או קרירות בקיץ לשוק המקומי הם שושן אורייטלי, ליזיאנטוס ועוד.

באזורים הקרים קיים יתרון איכותי לנוריות, וכן מתקבלת תקופה ארוכה יותר לשיווק.

שיפור טכנולוגיות גידול - א. גידול האדמונית בשינוע ובמנהרות עבירות מבוסס על מתן תנאי עונת האביב לאדמונית באמצע החורף או בסופו. הכנסת אמצעי חימום של אוויר וקרקע ואמצעים להפחתת הלחות עשויה לשפר מאוד את היבול ואיכותו ולהפחית סיכונים הקשורים במזג האוויר. ב. שיפור מערכות צינון הקרקע עשוי להבטיח את מתן מכסות הצינון הנחוצות לאדמונית ואת תנאי החימום להפריחה מוקדמת, ובכך ולהבטיח יבול נאות ומועד קטיף מוקדם. המחקר שנערך באבני איתן הראה תוצאות טובות ונערך תחשיב כלכלי. נראה כי עלות המערכת תזל, ואז הרווחיות לא תוטל בספק.

גידול שושן לריבוי היה בעבר 'ספינת הדגל' של רמת הגולן. כעת יש מקום לכניסה של מגדל או שניים לריבוי זנים ישראליים ועוד.

גידול מגוון פרוטאות לשוק המקומי – מניסיון העבר, קרקע הגולן ואקלים הגולן והגליל מתאימים לכך. קיים מחסור חמור בענפי פרוטאות בשוק המקומי. כל הידע בנושא קיים וזמין לשימוש. בנוסף, אנו מקווים להצליח בפרויקט היבוא של זנים חדשים, כפי שהוזכר לעיל.

חסמים

א. המרחק מהשוק המקומי מהווה מגבלה בשל הצורך להוביל פרחים, לעתים בכמויות

קטנות, לשוק הנמצא ברובו במרכז הארץ. ניתן לפתור את הבעיה באמצעות מערכת הובלה

למרכז הארץ פעמיים בשבוע.

ב. אישורי בנייה למרכזים לוגיסטיים (בתי אריזה ומקררים) בשטח הגידול.

ג. תקציב לביצוע ניסויי שדה ותצפיות.

השפעת משבר הקורונה

בנוגע למשבר הקורונה אנו מתייחסים רק להשפעות ארוכות טווח, ואף שמגדלי האזור, כמו אחיהם בכל מחוז, נפגעו, הרי שלא ניתן להצביע כרגע על השפעות לטווח הרחוק. בעניין זה ניתן לעיין בסיכום 'השפעת משבר הקורונה על ענף הפרחים בישראל' המופיע בעלון זה.

פעילויות נוספות הקשורות למחוז

פעילות לשינוי מקדם עובדים זרים באקליפטוס, בהדסים ובאדמונית בשינוע.

טבלה 1: היקף גידול הפרחים במחוז גליל-גולן

שם הפרח	שטח
אדמונית בשינוע	117
אדמונית בקרקע	406
ספארי סנסט	170
הדסים	189
רוסקוס	41
אקליפטוס	81
משתלות	426
שונות	308
סה"כ	1737